

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

İç Hastalıkları Anabilim Dalı Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı

HASTA BİLGİLENDİRME FORMU

ENDOKRİNOLOJİ NEDİR

Endokrin sistem nedir?

Endokrin sistem iç salgı bezlerinin oluşturduğu bir sistemdir.

İç Salgı bezleri hormon sentez ve salgısı yapan organlardır. Hormonlar vücudumuzdaki değişik aktiviteleri kontrol eder. Hormonların farklı tipleri, üreme, metabolizma, büyüme ve gelişmeyi kontrol eder. Hormonlar ayrıca çevremize verdiğimiz tepkiyi de kontrol eder ve vücudumuzun fonksiyonları için gerekli uygun miktarda enerji ve besini sağlamaya yardımcı olurlar. Endokrin sistemi oluşturan salgı bezleri, hipotalamus, hipofiz, tiroid, paratiroid, pankreas, yumurtalıklar (kadında overler, erkekte testisler), böbreküstü bezi (yağ dokusu, endotel (damar iç duvarını döşeyen hücreler)dir.

Endokrinolog nedir?

Endokrinolog endokrin sistem hastalıklarıyla uğraşan doktordur. Endokrinologlar salgı bezlerini etkileyen hastalıkların tanısını koyarlar. Genellikle karmaşık olan ve vücudumuzdaki birçok sistemi içeren hastalıkları nasıl tedavi edeceklerini bilirler. Birinci basamak doktorunuz, endokrin sistem ile ilgili bir sorunuz olduğunda sizi bir endokrinoloğa sevk eder.

Endokrinologlar ne yaparlar?

Endokrinologlar hormon dengesizliği ve problemlerine tanı koymak ve tedavi vermek için eğitim almışlardır. Birçok farklı durumla ilgilenirler:

- diyabet
- tiroid hastalıkları
- metabolik bozukluklar
- hormonların fazla ya da az üretimi
- menopoz
- osteoporoz
- hipertansiyon
- yağ metabolizması ile ilgili hastalıklar
- infertilite(kısırlık)
- büyüme geriliği (boy kısalığı)
- salgı bezlerinin tümörleri
- şişmanlık

Endokrinologlar ayrıca, salgı bezlerinin nasıl çalıştığını değerlendirmek için bazı testler isteyebilirler.

Endokrinologlar ne tip bir tıp eğitimi alırlar?

Endokrinologlar altı yıllık tıp fakültesini bitirirler ve sonrasında dört veya beş yıllık iç hastalıkları ihtisas programını tamamlarlar. Üç yıl da hormon hastalıklarına nasıl tanı koyacaklarını ve tedavi edeceklerini öğrenmek için geçirirler. Toplam olarak bir endokrinoloğun eğitimi 13 yıldan fazla zaman almaktadır.

En sık endokrin hastalıklar ve bozukluklar nelerdir?

Endokrin sistemin hastalıkları ve bozuklukları çeşitli değişik alanlarda gruplandırılabilir. Endokrinolojinin ana alanları aşağıda açıklanmıştır.

Diyabet

Diyabeti olan hastaların kanlarında çok fazla şeker vardır. Son çalışmalar kan şekeri kontrolünün diyabetin yol açabileceği ciddi problemleri önlemeye yardımcı olabileceğini göstermiştir. Bu problemler gözler, böbrekler ve sinirlerle ilgilidir ve kan şekeri ayarı iyi olmayan hastalarda körlüğe, böbrek yetersizliğine, dialize veya gangrenlere yol açabilirler.

Endokrinologlar, diyabeti diyet ve ağızdan alınan ilaçlar veya insülinle tedavi ederler. Kan şekeri kontrol edebilmek için hastalarla birlikte çalışırlar ve hastaları izlerler böylece de gelişebilecek sağlık problemlerini önleyebilirler.

Tiroid

Tiroid bozukluğu olan hastaların sıklıkla enerji seviyeleriyle ilgili problemleri vardır. Bunun yanında kas sertliği, duyu bozuklukları, kilo kontrolü ve sıcak veya soğuğa karşı toleransla ilgili problemleri de olabilir. Endokrinologlar tiroidin fazla veya az çalışmasından kaynaklanan tiroid hormonu fazlalığı (hipertiroidi) veya düşüklüğü (hipotiroidi) olan hastaları tedavi ederler. Hastaların hormon dengesini sağlamaya ya tiroid hormonu vererek ya da fazla hormonu bloke ederek yardımcı olurlar. Endokrinologlar ayrıca tiroid nodülleri, tiroid kanseri ve büyümüş tiroid dokusunu (guatr) tedavi etmek için de eğitim alırlar.

Kemik

Kemikleri yumuşatan erişkinde osteomalazi (çocuklukta Raşitizm) ve osteoporoz, kalsiyum dengesini bozan ve osteoporoz geliştiren paratiroid hastalıkları endokrinologların tanı koyup tedavi ettikleri kemik hastalıklarıdır. Osteoporoz iskeleti zayıflatan bir hastalıktır. Kemik dokuyu bazı hormonların koruyucu bazı hormonların bozucu etkisi vardır. Hormon seviyeleri anormal olduğunda, kemikler kalsiyum kaybedip zayıflayabilir. Kadınlarda menopoza ve erkeklerde testis fonksiyonlarının kaybı ve yaşlanma, sizi kemik kırıkları için riskli bir duruma getirebilir.

Üreme/kısırlık

Dünyada yaklaşık her on çiftten biri çocuk sahibi olamamaktadır. Endokrin araştırmaları binlerce çiftin çocuk sahibi olmasına yardımcı olmuştur. Endokrinologlar infertiliteye sebep olabilecek hormon bozukluklarına tanı koyarlar ve tedavi ederler. Hormon verilmesi gereken hastalarla çalışırlar. Endokrinologların üreme endokrinolojisinde tedavi ettikleri problemler, menopoza şikayetleri, adet düzensizlikleri, polikistik over sendromu (PKOS), premenstrual sendrom ve impotans (cinsel güçsüzlük) içerir.

Obezite ve Fazla Kilo

Endokrinologlar, fazla kilolu ve obez hastaları, metabolik ve hormonal problemler nedeniyle araştırıp tedavi ederler. Obez kişilerde çok fazla vücut yağı var demektir. Tiroid, adrenal, over ve hipofiz bozuklukları obeziteye sebep olabilir. Endokrinologlar ayrıca, obeziteyle ilişkili insülin direnci ve genetik problemleri değerlendirir ve tedavi ederler.

Hipofiz bezi

Hipofiz sıklıkla vücudun ana salgılayıcı bezi olarak isimlendirilir çünkü diğer salgı bezlerinin kontrolü ondadır. Hipofiz bazı önemli hormonları üretir. Hipofiz hormonlarının fazlalığı ya da azlığı, infertilite, menstural bozukluklar, büyüme bozuklukları (aşırı büyüme veya kısa boy), kortizol dengesizlikleri (şişmanlık veya zayıflık), prolaktin fazlalıklarına yol açabilir. Endokrinologlar bu durumları ilaçlarla kontrol ederler ve cerrahiye ihtiyaç duyan hastaları yönlendirirler.

Büyüme

Çocuklar ve yetişkinler yeterli büyüme hormonu olmamasından etkilenirler. Pediatrik endokrinologlar, kısa boy ve diğer büyüme bozukluklarına yol açan endokrin bozuklukları olan çocukları tedavi ederler. Büyüme hormonu eksikliği olan yetişkinler duygusal stres ve halsizlik yaşarlar. Bu kişiler için güvenli ve etkili büyüme hormonu tedavisi mevcuttur.

Hipertansiyon

Hipertansiyon, yüksek kan basıncı demektir ve kalp hastalığı için bir risk faktörüdür. İnsanların %10'undan fazlası, adrenal bezde sentezlenen bir hormon olan, aldosteronun fazlalığı nedeniyle yüksek kan basıncına sahiptir. Bu vakaların yaklaşık yarısının cerrahi ile çıkarılabilecek dokuları vardır. Metabolik sendrom veya nadir bir adrenal bozukluk olan feokromositoma da hormon dengesizliğine yol açarak hipertansiyona neden olabilir. Tüm bu durumlar başarılı bir şekilde tedavi edilebilir.

Lipid bozuklukları

Lipid bozukluğu olan hastaların normal vücut yağı (kolesterol) seviyelerini sağlamakta sorunları vardır. En sık rastlanan lipid bozuklukları; kolesterol fazlalığı, trigliserid fazlalığı, yada koruyucu kolesterol (HDL Kolesterol) düşüklüğüdür. Bu yağ seviyelerinin yüksekliği, kalp (koroner) hastalığı, felç ve perifer damar hastalıkları (bacaklardaki dolaşım sorunları) ile ilişkilidir. Endokrinologlar, lipid bozuklukları ile ilişkili olabilecek, hipotiroidizm (tiroid hormon azlığı), ilaç kullanımı (kortizon gibi), genetik veya metabolik durumları saptamak için eğitim almışlardır. Lipid bozuklukları özel yönetim gerektiren diyabet, metabolik sendrom, polikistik over sendromu (PKOS) ve obezite gibi durumlarla birlikte bulunabilir. Özel diyetler, egzersiz ve ilaçlar hiperlipidemi ve diğer lipid bozukluklarını tedavi etmek için uygulanabilir.